

GODINA I. BROJ 3

Izlazi dnevno. Pretplata
za cijelu godinu 180 Din.,
za pola godine 90 Din.,
za četvrt godine 45 Din.Pretplate se primaju naj-
manje za četvrt godineUREDNIŠTVO I UPRAVA:
ZAGREB, MEDULIČEVA 30
TELEFON 59-03

MALE NOVINE

Ratna groznica trese svijetom

Sudbonosni časovi Evrope

Sa velikom se napetošću očekuje

Hitlerov govor, kog će održati u ponedjeljak - Sudetski Nijemci ne prihvaćaju najnoviji prijedlog Čehoslovačke vlade - Henlein kod Hitlera

Berlin, 2 rujna. — Konrad Henlein stigao je u Berchtesgaden oko 2 sata poslije podne i odmah posjetio Hitlera u Obersalzbergu. Sastanku su prisustvovali Hess i Göring. O sastanku još nije izdato nikakovo saopćenje.

Pariz, 2 rujna. — Havas javlja iz Berlina: Prema informacijama sakupljenim u Berlinu sudetsko-njemački delegati su izjavili da je vladin nacrt narodnosnog statuta neprihvatljiv, ali ga nisu konačno odbili. Prema tim informacijama ne želi se još prekidati pregovore. Izgleda, da se Berlin nada, da će Prag učiniti nove predloge. Prema vijestima iz berlinskog izvora vladin nacrt sadržao bi predloge o jednoj pauzi od tri mjeseca za koje vrijeme bi se čehoslovačke vlasti i vođe sudetsko-njemačke stranke trudili da ne učine ništa što bi moglo pogoršati položaj.

Prag, 2 rujna. — Postoji opće mišljenje, da je na jučerašnjoj

sjednici političkog odbora sudetsko-njemačke stranke primljen novi predlog za pregovore s izvjesnim rezervama, koje još nisu poznate.

Prag, 2 rujna. — Havas javlja: Šefovi mađžar. autonomističke stranke Esterhazy i Zahres sinoć su razgovarali sa ministrom pretsjedinikom drom Hodžom. Ovi su razgovori imali informativni karakter, a vošeni su o narodnosnom pitanju. Uskoro će se razgovori nastaviti.

London, 2 rujna. — D. N. B. javlja: «Presse Association» javlja da se sa mjerodavne strane saznaje, da će Konrad Henlein posjetiti Hitlera na zahtjev lorda Runcimana, koji je umolio Henleina da Hitleru preda njegovu poruku.

London, 2 rujna. — D. N. B. javlja: U Withe Hallu vladao je jučer mir, pošto se želi da se najprije sačeka razvoj položaja u pogledu rješenja narodnosnog pita-

tanja u Čehoslovačkoj. Međutim lord Halifax ostao je i dalje u Londonu.

U engleskim političkim krugovima izjavljuje se da pojednostini novog praškog plana nisu još objavljene zbog toga što se ne želi da se omete tok stvari. Vjerojatno je da će plan biti objavljen proglašom pretsjedinika republike dr. Beneša.

Velik interes engleske javnosti za događaje došao je do izražaja u načinu na koji londonski listovi objavljuju posjet Henleina Hitleru. Pri tome listovi prave sve moguće kombinacije. «Star» tvrdi čak, da novi praški plan sadrži podjelu Čehoslovačke u tzv. kantone od kojih bi sudetski Nijemci dobili i dva kantona u Češkoj i jedan u Mađžarskoj.

Berlin, 2 rujna. — Reuter javlja: Hitler će danas prije podne primiti Henleina. U Berchtesgadenu se očekuje svaki čas dolazak Ribbentropa.

PALESTINSKI ARAPI ODLAŽU FES I VRAĆAJU SE STAROJ ARAPSKOJ NOŠNJI

Jeruzalem, 2 rujna. — DNB javlja: U Palestini je izbio pokret koji iz nacionalističkih razloga želi ukinuti nošenje fesa a za nošenje stare arapske kafié i akale. Pristaše ovog pokreta javno se rugaju svima koji nose fes, a često i silom skidaju pojedincima fes i stavljaju im akalu na glavu.

ROOSEWELT HVALI ŽIDOVE

Detroit, 2 rujna. — Roosevelt je uputio Kongresu takozvani židovskih ratnih veterana brzojav, kojim se veliča uloga židovstva u Sjedinjenim Američkim Državama. U brzojavu Roosevelt ističe, da su židovi igrali veliku i pohvalnu ulogu u obrani Amerike za vrijeme Svjetskog rata kao i vremena ranijih ratova, a da su za vrijeme mira znatno doprinijeli unapređenju i održavanju slave i romantike Sjedinjenih Američkih Država i njene demokratske forme vladavine.

Gromovi, tuča i kiše

KASNO LJETO POKAZALO SE LOŠE ZA NAŠE GOSPODARE

Zagreb, 2. rujna

Već desetak dana vladaju u našim krajevima prave oluje, koje nanose velike štete gospodarima. Sad kiša, sad opet tuča, naizmjenice padaju u pojedinih predjelima zemlje. Zbog toga se u srijemskim vinogradima primjećuje zadnjih dana trunjenje grožda u većoj mjeri. Uzrok ovoj pojavi, koja je vinogradare bacila u brigu, leži u kišovitom vremenu, koje je vladalo gotovo cijelog prošloga tjedna. Inače su ove kiše imale i jednu dobru stranu, jer je sada nakon njih naglo krenulo kasno povrće.

Na desnoj obali Save, u Brčkom i okolici, vladalo je ovih dana silno nevrijeme. Seljaci pripovijedaju, da je kod njih padao led i uništio jesenske usjeve. Najviše su stradala sela Ulice, Crnice, Bijela Dubrava i Gorice, a druga su sela stradala nešto manje. Led u veličini jajeta toliko je uništio kukuruze, da je ostavio голу stabljiku bez lišća. Stradale su također jabučice, grah, jesenska trava po livadama i

drugi prirodi. Računa se, da je uništeno ljetine u dužini od 20 km.

Ovih dana zadesilo je i Međumurje ponovno nevrijeme. Nad nekim selima bio je strahoviti prolom oblaka, a tuča je padala skoro cijeli sat, koja je uništila oko 80 posto usjeva. Kukuruz, voće i vinogradi uništeni su, što je za ovaj kraj prava katastrofa.

U selu Polica, grom je udario u gošpodarsku zgradu domaćeg župnika, koja je do temelja izgorjela. Župnik trpi štetu od 25.000 dinara. U selu Radvenski udario je grom u kuću Alojza Kurića, koja je također do temelja izgorjela, a vlasnik trpi štetu od 30.000 dinara. U sv. Jurju na Bregu udario je grom u štalu seljaka Andrije Knetla i ubio dva konja te onesvijestio dvije krave. Ovaj kraj očekuje tešku zimu, jer mu je nevrijeme uništilo sve prihode za budućnost. Steta iznosi nekoliko milijuna dinara.

Slične vijesti dolaze iz ostalih naših krajeva. Svud je narod zabrinut zbog stalnih oluja, koje nanose gospodarstvu silne štete.

STRIŽENO -
KOŠENO

Nema straha

Predsjednik jugoslavenskog dioničkog društva «Bata» u Borovu, poznati česki veleindustrijalac Jan Bata, stavio je svoju prošlogodišnju borovsku dividendu u iznosu od 152.750 dinara na raspolaganje ministarstvu prosvjete u Beogradu, da se upotrebi u jugoslavenske prosvjetne svrhe. Ta lijepa gesta čehoslovačkog tvorničara izazvala je kod svih slojeva naroda u našoj državi najprijetni dojam, a osobito je obradovala naivne ljude, koji u svojoj naivnosti misle, da bi ona mogla i koga toga našeg mogućnika s velikom zaradom potaknuti, da učini nešto sličnog. Pošto ta pogibelj ne postoji, morat ćemo na takav prijatan dojam čekati dok g. Bata ne primi ponovno svoju dividendu.

Rezultat istrage

Jedan radnik iz zagrebačke okolice, koji je rano jutro došao u grad na posao, izgubio je ovih dana život uslijed toga, što je na vratima kuće, u koju je imao ući, bila pogriješka na električnom zvoncu, pa se on, kad je pozvonio, udaren od električne struje, srušio mrtav. Kao obično povedena je i o tom slučaju istraga pa se ustanovilo, da je radnik, ubijen od struje u napetosti od 220 volta, što je i zapisnički konstatirano. Sada je stvar elektrotehnički razjašnjena, a u buduću neka se ljudi, kad zvone na tuđim vratima, čuvaju tolike napetosti, naročito ako je na električnim uređajima, kojih se dotiču, izglodana izolacija.

Biciklistika i ljubav

Jedan stari zagrebački matador animirao nas je ovih dana, da u nedjelju dođemo u Kustošiju, i tamo na cilju, pred gostionom Štrban, prisustvujemo završnoj fazi jubilarne biciklističke utrke za prvenstvo države na pruzi Ljubljana — Zagreb. Jubilarnoj

zato, jer je dvadeseta po redu što ju priređuje državni koturaški savez, osnovan odmah nakon ujedinjenja, a za nas Zagrepčane važnoj u toliko, što već kroz punih 18 godina mi nosimo naslov prvaka države, pa se nadamo da ćemo pobijediti i ovaj put. Mi smo mu naravno obećali, da ćemo doći i usput a iz učtivosti upitali, da li na toj utrci, koju tako živo propagira, ne vozi možda i on.

Pošto je već evidentni stariji čovjek, on nam je na to pitanje uzvratilo najprije dosta ružnim pogledom, a onda nam rekao:

— Za mene je biciklistika pasija prošlosti, kojom danas ne mogu više da se bavim, jer mi za to fali fizička kondicija, ali nipošto pasija, koja me uopće ne bi više interesirala. Zato i posjećujem sve biciklističke priredbe, da ih bar gledam, kad sam više nisam za njih. Da se ja danas pomiješam među utrkivače, ne bi znao sjedi li na biciklu pravo ili naopako. U kratko rečeno bicikl vam je kao žena. Nijedan pravi ženskar ne može se, kad ostari, okaniti da žene bar ne gleda, kad već nije zato da ih ljubi, a za mene je ovo što sam vam sada razložio o biciklistici tim neugodnije, što sam nekada bio ne samo biciklista, nego i ženskar!

Novi udarac za Židove u Evropi

Italija postaje rasistička država

KAKO JE ITALIJA DOŠLA DO RASIZMA

Kad je prije dva mjeseca jedna naročito sazvana konferencija talijanskih učenjaka u Rimu utvrdila postojanje «viših» i «nižih» rasa i potrebu čuvanja talijanske rase, bilo je odmah jasno, da je Italija zaplovila u vode rasističke politike. Ne doduše u tako radikalne kao Njemačka, ali svakako rasističke, u kojima će u prvom redu loše proći Židovi. Rasizam je u Italiji trebao da postepeno postane logički nastavak fašizma i sada to fašistička vlada u Italiji provodi i u djelo.

Da prelaz ne bude prenegao i da ne izgleda, kao da je ta nova faza upearena samo protiv Židova, garnirane su sve osnove za prve uredbe i zakone u tom smjeru i drugim, nekim odredbama, ali konačno je ipak postalo jasno, da je glavna tendencija protužidovski stav fašističke Italije i da Mussolini ide nesumnjivo Hitlerovim stopama. Jučer je konačno održana s velikim interesom očekivana sjednica talijanske vlade, koja je imala da prihvati definitivne odluke u tom važnom pitanju. Sjednici je predsjedao sam Mussolini i evo što je ona, prema vijestima iz Rima sve zaključila:

POLOŽAJ MUŠKARCA I ŽENE U DRŽAVNOJ SLUŽBI

Brak predstavlja neophodni uvjet za napredovanje državnih činovnika u viši stupanj. Broj žena zaposlenih u državnoj i privatnoj službi ne može premašiti 10 posto od državnih i privatnih službenika. Za muškarce namještenje u državnoj službi uvodi se uniforma. Ustanovljen je stalni savjetodavni odbor za osobno pravo. Ustanovljava se postupak u pogledu rješavanja sporova u ravnateljstvu ratnog plijena, uvodeći na taj način jednu ustanovu oslobođenju stanovitih formalnosti, koja je u stanju brzo izricati osudu za interesiranim strancima i koja je istovremeno u stanju zaštititi nacionalne interese.

SVI STRANI ŽIDOVIM MORAJU NAPUSTITI ITALIJU

Položaj stranaca, koji su pripadali židovskoj rasi, a koji su se nastanili u Italiji, Libiji i ostalim talijanskim posjedima poslije 1. siječnja 1919., utvrđen je na ovaj način: Od dana objavljivanja ove uredbe sa zakonskom snagom zabranjeno je stranim Židovima da se nastanjuju u Italiji, Libiji i posjedima na Egejskom moru.

U smislu ove uredbe sa zakonskom snagom kao Židov smatra se ona osoba, čiji i otac i majka pripadaju židovskoj rasi, bez obzira na to da li ona danas pripada nekoj drugoj vjeri. Ranije odredbe o pravu na sticanje talijanske narodnosti donijete poslije 1. siječnja 1919. stavljaju se van snage. Stranci, koji pripadaju židovskoj rasi i koji se na dan objavljivanja ove uredbe nalaze u Italiji, Libiji i posjedima u Egejskom moru, kao i oni koji su se nastanili poslije 1. siječnja 1919., trebaju napustiti te oblasti u roku od pet mjeseci, računajući od dana objavljivanja ove uredbe. Oni, koji se ne pokore odredbama ove uredbe, bit će protjerani.

ŠTO PIŠE TALIJANSKA ŠTAMPA

Odluku ministarskog savjeta o Židovima cjelokupna talijanska štampa označuje kao jednu od najvažnijih unutarnjih političkih mjera.

Listovi u svojim komentarima upozoruju prije svega na potrebu da se Italija shodno fašističkoj nauci o rasi oslobodi židovskog utjecaja, a naročito utjecaja Židova iz inozemstva, i to kako u privrednom, tako i u duhovnom pogledu. Listovi pozdravljaju ovu mjeru za čišćenje talijanskog privrednog i duhovnog života, izražavaju nadu, da će uskoro doći i do ograničenja dozvole boravka Židova u Italiji.

O DOMAĆIM ŽIDOVIMA NEMA JOŠ POTANJIH ODREDBA

Ministarski savjet rimske vlade riješio je na svojoj sjednici, da se osnuje posebni savjetodavni organ za demografska i rasna pitanja. Dalje je riješeno, da će se u buduću priliku napredovanja državnih činovnika uzimati u obzir i brojno stanje obitelji. Ne-oženjeni državni činovnici preko 30 godina starosti ne će moći napredovati u službi. Odredbe o položaju domaćih Židova u državnoj službi, javnim institucijama i t. d. bit će donesene naknadno.

Milijun zadrugara sudjeluje u radu Glavnog zadrugarskog saveza

Zagreb, 2. rujna

Jučer je u Beogradu održana osnivačka skupština Glavnog zadrugarskog saveza. U članstvo toga saveza, kako listovi javljaju, javio se i Savez zadruga Gospodarske sloge iz Zagreba, samo još nije primljen iz nekih formalnih razloga. «Novosti» kažu, da je to zato, što nije bilo moguće provjeriti, da li je na dan objave novog zakona Savez Gospodarske sloge vršio reviziju, pa je sada ostalo da Savez Gospodarske sloge u Zagrebu bude kasnije primljen u taj novi i jedinstveni savez za cijelu zemlju.

Kako je zapravo na stvari, izjaviti će doskoro sama Gospodarska sloga.

Na toj osnivačkoj skupštini održao je ministar g. dr. Korošec programatski govor, u kome je najprije naglasio, da je od 14. lipnja 1919., kada je osnovan dosadašnji Glavni zadrugarski savez, pa do danas, zadrugarstvo savjesno vršilo svoju veliku misiju i ono se je lijepo razvilo kraj svih teškoća, koje su mu stajale na putu. To zadrugarstvo raslo je brojno. Od jedanaest saveza, koliko ih je tada bilo, danas imademo oko 35 saveza. Od 4.000 zadruga, koje je tada glavni zadrugarski savez imao u svome članstvu, poraslo je do danas zadrugarstvo ukupno na 15.000 zadruga.

Danas smo već prošli milijun u broju zadrugara.

U produženju svoga govora g. dr. Korošec je kazao, da je zadrugarska ideja bila ona, koja je vezala ljude raznih političkih i svjetovnih pogleda i ta se

veza očitovala u međusobnom poštovanju i međusobnom uzajamnom radu. Uspjesi našeg zadrugarstva u ovo skoro 20 godina nisu mali. To pokazuje već napomenuti broj zadruga i zadrugara, to pokazuju naši brojni zadrugarski domovi, zadrugarski tečajevi, manifestacije, učešće zadrugarstva na svim područjima narodne privrede. Ne prođe ni sedmica, a da ne bi imali prilike uvjeriti se o žilavnoj radinosti našeg zadrugarstva. U inostranstvu uživa naše zadrugarstvo lijepo ime. Strani zadrugari posjećuju, traže veze s nama i zovu nas na svoje zadrugarske manifestacije. U međunarodnom zadrugarskom gibanju mi nismo nezapaženi faktori. Ovako je bilo do sada. Od sada, ako Bog da bit će i bolje. To je moje čvrsto uvjerenje. Nije ono bez osnova. Mi smo se danas svi našli na okupu, mi ćemo danas biti jedinstveni, još jači, još poletniji.

Glavni zadrugarski savez primit će u svoje članstvo svaki novi savez, koji je na dan donošenja zakona o privrednim zadrugama imao u svom članstvu pedeset zadruga i stvarno vršio reviziju.

Na jučerašnjoj skupštini Glavnog zadrugarskog saveza, skupština je raspravila i pitanje utvrđivanja visine doprinosa Glavnom zadrugarskom savezu i pitanje utvrđivanja visine zaduženja Glavnog zadrugarskog saveza. Odlučeno je, da doprinos bude 1.000 dinara po udjelu, a da se Glavni zadrugarski savez može zadužiti do pol milijuna dinara.

Senzacionalno otkriće

NA PROCESU PROTIV GANGSTERSKOG ZAŠTITNIKA BIVŠEG POSLANIKA HINESA U NEWYORKU

Proces, koji se sada u Newyorku vodi protiv bivšeg narodnog poslanika Hinesa radi podupiranja najmračnijih podviga američkih gangstera, spada među najveće senzacije Amerike. U njemu je nedvoumno utvrđeno, da su čitave bande gangstera, naročito ban-

Židovsko pitanje

OŠTAR TON TALIJANSKE ŠTAMPE PROTIV ŽIDOVIMA

Milano, 2. rujna. — «Corriere della Sera» pišući o naredbi prema kojoj svi Židovi stranci imaju da u roku od šest mjeseci napuste zemlju, veli između ostalog, da su svi Židovi koji su se od 1919. naseлили u Italiji većinom politički bjegunci, koji su preplavili zemlju i radili karakterističnim metodama svoje rase. Useljeni Židovi nisu se ograničili samo da nađu sklonište, zahvaljujući tradicionalnom talijanskom gostoprimstvu, već su svuda prodirali, preplavili urede, zvanja i svuda unijeli svoj razorni i neprijateljski duh. Fašistički režim oslobodava život država tih inostranih uljeza, koji pretstavljaju trajnu opasnost i smetnju za rad i djelatnost brojnih talijanskih državljana, zaključuje list.

London, 2. rujna. — DNB javlja: Svi engleski listovi daju najveći publicitet vijesti o protjerivanju iz Italije onih Židova koji su se uselili u Italiju od 1919. godine. Svi listovi kažu, da je fašistička stranka učinila time prvi korak ostvarenju svoje antižidovske politike.

Beč, 2. rujna. — Oko 750 Židova otputovalo je jučer iz Beča. Drži se, da imaju namjeru ići u Palestinu.

gali im kod izbora, a najstrašnije je, da se u njihovoj službi posredstvom Hinesa nalazio i ugledni newyorški državni odvjetnik Davis, dakle državni funkcionar, koji je lupeže u prvom redu imao da progoni, a on je većinu postupaka protiv njih jednostavno obustavljao. Samo tako je i razumljivo, da su gangsteri mogli čitavu Ameriku tako savršeno oplesti svojim mrežama, da im godine i godine nije zapravo nitko mogao ništa.

Na jučerašnjoj raspravi senzacionalnog procesa u toj stvari, dao je uz Hinesa optuženi državni odvjetnik Davis opširno priznanja glede svog sudjelovanja u gangsterskoj družbi Fleggenheimerovoj. Davis je s njima bio intiman prijatelj i primao iz gangsterskog plijena u više navrata znatne svote. Iz tih svote isplaćivao je pred pet godina Hinesu visoke honorare za njegovu uplivno zauzimanje kod raznih vlasti, da se postupci protiv gangstera ublaže, odnosno obustave. Nadalje je priznao, da je gangsterska banda Fleggenheimera prilikom izbora vrhovnog državnog tužioca Williama Dodgea u mnoge glasačke kutije bacila mnogo krivotvorenih listića. Veliku senzaciju izazvao je njegov iskaz, da je bio prisutan ubistvu jednog gostioničara, koji je bio prije član Fleggenheimerove bande. Gostioničara je ubio lično vođa bande Fleggenheimer.

DOPISI IZ POKRAJINE

za «Male Novine» primaju se uz uobičajeni honorar. Dopisi treba da budu kratki, stvarni i istiniti.

Hrvatski dom u Požegi

PRIPREME ZA GRADNJU

Podružnica Hrvatskog radničkog saveza zaključila je, kako nas izvješćuju iz Požege, da se priključi akciji Hrvatskog kulturnog društva «Napredak» za gradnju «Hrvatskog doma» u Požegi. Do sada su gotovo sva društva odgovorila pozitivno, pa ima nade, da će započeti ozbiljna akcija za gradnju doma. Početkom rujna održat će sjednicu međudruštveni odbor, koji će donijeti prve zaključke u tom pitanju.

Cijela Požeга vjeruje, da će konačno uspjeti akcija za podizanje reprezentativnog Hrvatskog doma.

Hrvatsko slavlje

U BISKUPIJI KOD KNINA

Prema izvještajima hrvatske katoličke štampe, u Biskupiji kod Knina obaviti će se dne 18. o. mj. na najsvečaniji način posveta zavjetne spomenckrke hrvatskoga kralja Dimitrije Zvonimira «Naša Gospa». O tome slavlju donosi današnja «Hrvatska Straža» dopis iz Biskupije kod Knina, iz kojega se vidi, da će sama posveta biti vrlo svečana.

Posvetu crkve obaviti će uz najveću saistenciju Preuzvišeni gospodin dr. Alojzije Stepinac, Nadbiskup zagrebački i Metropolita hrvatski, dok će zvona posvetiti Preuzvišeni gospodin dr. Ivan Ev. Šarić, Nadbiskup Bosne Srebrene.

Ovom rijetkom narodnom slavlju prisustvovat će i ostali naši biskupi i Narodni Vođe.

Domaćin proslave je Preuzvišeni gospodin dr. fra Jerolim Mileta, biskup šibenski i Nasljednik kninskih biskupa.

Prigodom posvete crkve obaviti će se istodobno i posveta triju novih velikih zvona, koje su ovoj crkvi poklonili Preuzvišena gospoda: dr. Alojzije Stepinac, dr. Ivan Ev. Šarić i Klement Kvirin Bonefačić.

Najpraznovjerniji grad na svijetu je Paris

MODERNI SVIJET JE PRAZNOVJERNIJI NEGO ONAJ U STAROM I SREDNJEM VIJEKU. — TALISMANI, FETIŠI, CRNE MAČKE, HOROSKOPI I NESRETNI BROJEVI. — JEDNA INTERESANTNA BRAKORAZVODNA PARNICA U PARIZU RADI PRAZNOVJERJA

Usprkos ogromnom kulturnom napretku svijeta u posljednjih sto godina, koji se ne da ni izdaleka usporediti sa bilo kojom drugom epohom u prošlosti čovječanstva, svijet što se njegovih potreba na mistici tiče, ne samo da nije napredovao, nego je — kako se po svemu čini — u tom pogledu postao još gladniji nego li je bio u poganskom starom i mračnom srednjem vijeku. Jer kako drugačije nego li glad za mistikom da se okrsti neobični pojav, da čak i ljudi, koji su djeca najstvarnijih nacija na svijetu kao što su Nijemci, Englezi i Američani troše dnevno upravo goleme svote, koje bacaju u ralje raznim svećenicima tobožnjih tajnih sila, hiromantima, proročicama, vraćarama i t. d. samo da od njih čuju, voli li ih kakova žena, koja im se dopada, hoće li im uspjeti kakav veliki posao, vara li ih žena itd. Dvostruko je to nelogično kad to rade i ljudi, koji su čas prije ustali od svog stola, za kojim obavljaju najrealnije poslove, koji traže najveću solidnost shvaćanja i stvarne orijentacije duha.

Rekord u toj neobičnoj zabludi, od koje se čovječanstvo nikako ne može da oslobodi, odnose međutim ipak pred svima drugima narodima Francuzi, a od njih opet Parižani. U tom modernom Babilonu, u kojem nesumnjivo žive najprosvjetljeniji ljudi svijeta i najjači pobornici za napredak čovječanstva, prodaje se dnevno više fetiša, amajlija i talismana, koji donose sreću nego igdje drugdje na svijetu. U pariškom dnevniku «Paris Soir», koje samo zato i ima dnevnu nakladu od dva milijuna primjeraka, izlazi na drugoj strani svaki dan veliki «horoskop», koji čitaocima tumači, što se imade narednog dana poduzeti, a čega se imade kloniti obzirom na položaj zvijezda. Imade čitalaca, koji prije svega, pa i senzacijskog sadržaja, gledaju taj horoskop, koji im je postao dnevna potreba i duševna hrana. Ako se kadgod desi, da «Paris Soir» izostavi horoskop zbog nagomilanog drugog materijala, eto ti drugoga dana na stotine protestnih dopisa od «prevarenih» čitalaca. No vrhunac je komike u tome, što danas već dvije radio-stanice, koje pripadaju privrednim društvima, daju dnevno zajedno s vremenskim izvještajem, točnom oznakom sata i posljednjim vijestima obavještajnih agencija i astrologijska pretkazivanja sa horoskopom za naredni dan. Tako na primjer čovjek može doznati — poslije vijesti o porazu Kineza i deviznih tečajeva — da sutra ulazi u kombinaciju Merkura i Neptuna i da se zato mogu očekivati socijalne i političke komplikacije. Sutradan moramo opet dobro paziti na suviše razgovorljive prijatelje, jer nešto kriju, treba se čuvati od automobilske nezgode, popodne ne treba započinjati nikakova posla, a na večer bit će najbolje, ako ostanemo kod kuće. Na kraju imade tu i drugih primjedba: naša će žena ili prijateljica biti čitavo veče veoma nervozna i stoga se treba ugnuti razgovoru o samom sebi i o novcima, a više se treba posvetiti općim pitanjima. Najstrašnija je na toj organizovanoj propagandi praznovjerja činjenica, da joj mnogi ljudi vjeruju i nasjedaju, i da na primjer većina dama iz prvog pariškog društva — koje se u ostalom nijesu nikada odlikovale naročitim stvarnim znanjem i temeljitom obrazovanostu — svakog dana ne samo što čitaju horoskope i sanovnike, nego re-

dovno odilaze i gatalicama, koje im iz karata, kave, prstiju ili graha proriču najbližu budućnost i savjetuju, što imadu idućih dana raditi, a čega se imadu kloniti.

Razumije se, da i brojka 13 i petak igraju veliku ulogu u tom novovjekom praznovjerju. Pred prodavaonicama srećaka narodne lutrije stoje na te dane čitave povorke ljudi, duboko uvjereni, da će srećke, kupljene u te dane, bezuvjetno dobiti. Jer osim nesreće, u pravilu, ti dani mogu biti i nosioci izvanredno velike sreće, samo ako je čovjek umije da dohvati.

Najjasnije tu neobičnu zasićenost Pariza praznovjerjem ilustrira jedan brakorazvodni proces, koji je nedavno tamo proveden i u kojem je rastava sa strane suda odobrena radi praznovjerja muža.

Radilo se o braku nekog tvorničara Lacomtea, koji je vrlo pristao i zgodan čovjek, a svoju je ženu žarko ljubio i nikad joj se nije iznevjerio, ali ima jednu grešku da je praznovjeran do smiješnosti. I to je ženi, koju je godina-

Zaštita naših radnika

Kako da se pospješi rad Inspekcije rada kod zaštite radnika?

Zagreb, 2 rujna.

Inspekcije rada dobivaju sa strane radništva bilo izravno, bilo putem radničkih organizacija ili Radničkih komora mnogo prijava radi nepoštivanja zakonitih propisa koji se tiču radnog odnosa ili sigurnosnih zaštitnih mjera u poduzećima sa strane poslodavca. Inspekcija rada izlazi u susret pritužbama koliko je u mogućnosti, no više puta, pogotovo pod kraj budžetske godine, toga ne može učiniti, napose u slučajevima, ako se poduzeće nalazi izvan sjedišta Inspekcije, jednostavno s razloga, što nema kredita za putni trošak, koji je već iscrpljen. To znači, da radništvo, pa makar koliko bilo izloženo životnoj opasnosti, ostaje i dalje nezaštićeno. Nijesu svi poslodavci ovakovi, velika većina drži se zakona i propisa, ali moramo priznati, da imade dosta njih, pogotovo stranaca, koji znadu za ovu «ranjavu petu» Inspekcije rada, pa to iskorišćuju, znajući, da komisija ne-

ma obasipao svim blagodatima bogatog i bračnog života, taj život tako ogorčalo i ogadilo, da se je dala od njega rastaviti. I zaista su praznovjerice Lecomtea preraznovirsne i suviše mnogobrojne. Svakog 7 i 13 u mjesecu zatvara se u svoju sobu, jer to su nesretni dani i sve što čovjek u te dane čini, može mu donijeti velike opasnosti. I svaki petak je za njega crn i u taj dan Lacomte ne će ni za volju božju ništa poduzeti. A ako je petak pao na 13 u mjesecu — a to biva svake godine bar jedanput, a može i dva, tri puta da se desi, onda je to najnesretniji dan prvoga reda; tada se kuća mora zabarikadirati, na prozorima spustiti zastori, telefon iskopčati, a g. Lacomte ostaje naprosto u krevetu. Prebaci li se soljenka, Lacomte će pasti u bjesnilo. Susretne li idući na kakav poslovni sastanak na putu crnu mačku — a to se u Parizu dešava gotovo u svakoj ulici svakoga dana — Lacomte se vraća otkuda je pošao i do posla ne može doći. I u nabranju tih «smetnja» gdje Lacomte ne bi na sudu bila nikada gotova, jer je za pet godina braka sakupila čitav leksikon praznovjerja. I nije trebala ni da dovrši svoje jadanje, jer g. Lacomte nije tajio, nego otvoreno priznao, da je od svoje mladosti bio uvijek silno praznovjeran. Moć praznovjerja je u njega bila jača od ljubavi i zato je bez prigovora pristao na rastavu.

Mrtva glava

ZBOG SEOSKE LJEPOTICE MANDE

(O.) Dvor, 2. rujna

U selu Zrinu, na obroncima Petrove gore, došlo je do krvave tragedije zbog jedne seoske ljepotice.

Momci Roko Puškarić i Ivan Krivošić posvađali su se, što nije neobično. Ali kako je uzrok svađe bila poznata ljepotica Manda Babić, svađa je postala žestoka, pa je Krivošić potegao nož i njime zaklao svoga suparnika Puškarića. Nožem mu je presjekao vrat i ovaj je umro za par minuta.

Ova je tragedija bolno odjeknula u cijelome kraju. Svi žale nesretnu žrtvu ljubavi, pokojnog Puškarića.

Ubojica je uhapšen i predan sudu, a nesretni momak Roko Puškarić sahranjen uz veliko učešće naroda.

Vesela reportaža

KONGRES . . .

Dok Evropi na sjeveru
Pripremaju lijes,
U Zagrebu sastao se
Liječnički — kongres.

Toj «Evropi» bolesnici
Opipat će bilo,
Da je spase katastrofe
Bilo bi nam — milo . . .

Nad krevetom njenim piše
Ova — diagnoza:
Bolesnica jošte diše —
Predratna — nervozna!!!

IZAŠLE SU . . .

Prvog rujna izašle su
Novine nam «Male»
U njima će svaki naći
Zabave i — šale . . .

U njima će purger naći
Sve što želi, traži,
Veselo se nasmijati
On će — reportaži . . .

Tko «Novine male» čita
Taj si novac šteti,
Pol dinara u toj krizi
To brat — bratu — vrijedi!

Svaki dan jedna anegdota

Talenat i bezobraznost

K bečkom kazališnom direktoru Laubeu došao je jednom zgodom jedan prilično umišljen mladić, koji ga je zamolio, da ispita njegov glumački talenat. Svoju molbu popratio je riječima: — Talenat je naravno glavna stvar, ali bez bezobraznosti se ne može naprijed!

Laube mu dozvoli da nešto odglumi, i nakon toga mu reče: — Tako! A sad pokušajte s talentom.

Svaki dan jedna šala

Najjeftinije

Gost: Što stoji u vašemu hotelu jedna soba?

Hotelski portir: U prvom katu 200 dinara, a u svakom višem katu za 50 dinara manje.

Gost: Dobro — onda mi dajte jednu sobu u petom katu.

Kolporteri za Zagreb

traže se. Uпитati se u upravi «Malih Novina», Medulićeva ulica 30.

Male vijesti

POTRAGA ZA ŽENIDBENIM VARALICOM

Zagrebački dimnjačarski pomoćnik Jakob Sagaj izmamio je u posljednje vrijeme trima djevojkama u pokrajini, obećavajuć im ženidbu, veće svote novaca i sada je na temelju njihovih prijava za njim raspisana tjeratica. Sagaj se predstavljao kao dimnjačarski obrtnik i neoženjen, a zapravo je samo pomoćnik i oženjen čovjek pa je očita njegova prevarena nakan.

UAPŠEN PRONEVJERITELJ

Sarajevska policija uapsila je jučer opasnog provalnika i kradljivca Ibrahima Drljevića, koji je prije nekog vremena bio u Kustošiji namješten kod ing. Slavka Durbanića, komu se predstavio kao mjernik. Zlorabeći njegovo povje-

će moći doći na istragu radi pomanjkanja kredita, pa i dalje ostavljaju svoje radništvo nedovoljno zaštićeno pred strojevima i izvrnuto pogibelji.

Da se tome zlu doskoči, trebalo bi promijeniti odnosne propise o inspekcijom putovanjima, na pr. ovako:

Čim stigne prijava, nenajavljeno iznenađeno otići u odnosno poduzeće. Ako prijava odgovara istini, osim kazne, poduzeće ima odmah platiti na ruke izaslaniku Inspekcije rada sve troškove komisije i Inspekcija rada ima odmah novac za slijedeće putovanje. Da vidite, kakav bi se red zaveo u takovim poduzećima nakon prve globe, jer je poslodavac već dao novac za ponovnu komisiju u slučaju da ne bi držao reda u poduzeću.

Ako se to provede, manje nesreća će biti u poduzećima, a Inspekcije rada imat će manje posla sa takvim prekršajima.

renje uspelo mu je da mu ukrade ručnu kasetu s gotovinom od 25.000 dinara. On je krađu priznao ali je kod njega pronađeno samo još 500 dinara. Sve drugo je potrošio na veliko zabavno putovanje autom u Beograd, Skoplje, Bitolj itd. Biti će otpremljen u Zagreb, gdje će proti njemu biti proveden kazneni postupak.

STRAŠNA BILANCA TAJFUNA

Tokio, 2 rujna. — Do sada poznate su ove žrtve što je prozurokovao strašan tajfun: U Tokiu iu sjeverozapadnom Japanu po obavještenjima što ih imaju redarstvene vlasti poginulo je 99 lica, 69 osoba je nestalo od kojih veći dio po svoj prilici je poginulo. Teže ranjenih ima 77. Poplavljeno je oko 140.000 kuća. Isto tako porušeno je 163 mosta i 71 brod je potonuo.

Kako nastaju filmovi

Muke i patnje filmskog operatera u Africi

Gotovo pred dvije godine poginuo je u Americi, prigodom avijonske nesreće, poznati istraživač i filmski operater Martin Johnson. Niže donosimo jedan zanimljiv odlomak iz jedne njegove knjige.

Sumnjam, da netko tko još nije pokušao da to uradi može da zamisli koliko je teško slikati životinje u slobodnoj prirodi. Kada iz nekog skloništa gledate gomile divljači, koje kao da se i ne brinu za filmskog operatera, možda pomišljate da nema ništa lakše nego uhvatiti zvjerad u fotografski aparat.

Međutim, često puta su sva vještina i spretnost uzaludni. Slika je u toliko bolja što se na životinji manje primjećuje uznemirenost. Modernim instrumentima je lako iz sigurne daljine napraviti snimak, ili, jureći automobilom, fotografirati životinje. Daleko je teže, međutim, tu istu životinju snimiti u mirnom, prirodnom stavu: ali to i jeste naš cilj.

Sjećam se vrlo dobro kako smo, prije nekoliko godina, prvi put došli u Afriku. Upravo je bilo najtoplije vrijeme. Duž željezničke pruge od Mombase do Najrobija gledali smo Ōsa i ja hiljade komada divljači — zebre, antilope, zirafe i gazele. Nismo mogli da se uklonimo sa prozora. To je bio najljepši pogled u našem životu; jedva smo čekali da vlak stane i da počnemo sa snimanjima. Sve je izgledalo tako jednostavno i mi smo bili uvjereni, da ćemo za nekoliko nedjelja moći da napravimo dovoljan broj najljepših slika afričke krupne zvjeradi.

Poslije dvije nedjelje našli smo se u logoru u dolini Ati. Tu pada i naše razočaranje. Divljači je bilo u velikom broju, ali nije dolazila u potrebnu blizinu kamere. Rezultat prve tri nedjelje je bio jadan. A kada sam ono malo snimaka koje smo napravili razvio, vidjeli smo da su slike upropaštene uslijed treperavog, vrelog zraka.

Odlučili smo da napravimo zaštićena skloništa. Sjedali smo kraj pojilišta beskrajne časove, očekujući divljač koja je morala jednom da dođe čestito pred objektiv. Ali, u tom kraju je bilo mnogo pojilišta i izgledalo je kao da su se životinje dogovorile da svoju žeđu gase na nekom drugom mjestu: na naše pojilište nisu nikako dolazile. Tako smo čekali pet nedjelja, a onda napustili sve i vratili se nazad u Najrobi.

Napravili smo drugi plan. Htjeli smo da idemo nekih šest stotina kilometara na sjever, u sušne krajeve, gdje nije bilo toliko pojilišta. Nadali smo se da će nam u tim krajevima žeđa natjerati životinje pred kameru.

Za taj put nam je trebalo mnogo novaca i vremena. Na licu mjesta su nas očekivale nove prepreke. Preko dana bila su urođenička plemena sa svojim stadima u okolini pojilišta; životinje su se približavale tek kad padne duboka noć. Selili smo od jednog pojilišta do drugog, dok nismo našli jedno oko koga nije bilo urođenička i njihovih stada. Opet smo gra-

dili skloništa i čekali cijele nedjelje. Već su prošla četiri duga mjeseca kako smo se iskricali u Africi i tek smo tada napravili prvu uspješnu fotografiju.

Kada se snimaju životinje treba misliti na mnogo stvari. Mora biti pravo svjetlo, mora se paziti na pravi položaj sunca, inače su slike bez perspektive i ne daju ništa. Zaklonište se mora napraviti na vodi, ispod vjetrova, kako ga životinje ne bi nanjušile. Iz istog razloga ono mora da bude, po mogućnosti, malo uzdignuto, ali mora neupadljivo da se prilagodi terenu. Zvjeri imaju oštar vid i nepovjerljive oči, i odmah otkrivaju sve što je sumnjivo.

Škljocanje zatvarača na kameri isto toliko plaši životinje kao i čovjek iza crnog sanduka. One se pred aparatom vrlo jednostavno ponašaju: ili pobjegnu ispred njega ili natrče na njega. Ni u jednom slučaju operater nije računao.

(Svršetak u sutrašnjem broju)

Čitali smo . . .

Koliko pasa ima u Evropi?

U zadnjem broju «Lovačko-ribarskog vjesnika» čitamo ovu zanimljivu bilješku: «Unatoč znatnim poreskim ograničenjima, koja se u svima zemljama uvijek povećavaju, broj pasa u kulturnim zemljama općenito ne biva manji. Ako je taj broj u Njemačkoj i pao u posljednjih deset godina za 35 posto, on je u drugim zemljama porastao i preko 40 posto, tako da se to jedno s drugim više nego izravnava.

GOSPODAR SVIJETA

Kakav je Musolini

Engleski napisao Ignatius Phayre

(Nastavak 1.)

me promašili metci i bombe. Ja sam uvjeren da ću umrijeti u svom krevetu, kad moje djelo za Veliku Italiju bude dokončano.»

Pored sve svoje slave Musolini je tužna, usamljena ličnost. On je zdepast i ćelav, i, uprkos svoje dijete, on se svakim danom sve više goji. Taj kratkovidni čovjek, stisnutih usana, nepovjerljiv je prema svakome i ljubomoran na svoje moguće suparnike. On ima velike, sjajne oči i tešku vilicu koja odaje čvrstu volju; to mu se ne može osporiti. Tu, u toj »Dvorani svjetske mape«, sjedio sam preko puta njega u jednom niskom kožnom naslonjaču. Između nas nalazio se crn, hrastov stol, koji je u tom trenutku bio pretrpan papirima i koji je prije ležao na stol kakvog urednika lista. Pored njega ležao je tanjur grožđa i bresaka, pod jednom električnom lampom sa zelenim zaklonom. Učinio sam aluziju na ogromno prostranstvo te stare dvorane: izgledalo mi je kao da smo se u njoj izgubili.

»Ne mogu da podnesem da budem zatvoren«, priznao mi je Musolini, vrlo naglo.

Sve ono vrijeme provedeno iza rešetki ostavilo je dubokog traga u njegovom sjećanju. Stoga je Musolini klostrofob (ne podnosi život u zatvorenom prostoru i od toga pati). On zbog toga čezne za vratolomnom brzinom, bilo da se vozi u svom automobilu sa sto milja na sat ili u svome aeroplanu sa trista i više milja.

»Ja sam sav u pokretu«, rekao mi je dok smo na brzinu jeli, »mirno sjedenje ili opet samo disanje bez života, to je za mene pakao.«

Neobično ga ljuti kad ga prate i čuvaju, kad on ima svoju »zvijezdu koja nad njima bdi«. Musolini se u sebi slatko smije kad u stranjoj štampi čita o svojim tajnim »tjelohraniteljima«, ili o tobožnjem čišćenju gradske kanalizacije radi pronalaženja prikrivenih bombi, ili o tome kako svake noći spava u drugoj sobi iz straha od potajnih ubojica.

»Ja imam samo jednu spavaću sobu«, uvjeravao me on. »Ona se, kao što vam je poznato, nalazi u vili Torlonia — tamo u našem rimskom predgrađu. Ja trčkam tamo amo — kako mi se sviđa — na

Sport

Borba za prvenstvo svijeta u slobodnom hrvanju

Ove subote na igralištu «Concordije» uz električno svjetlo održaće se u 9 sati na večer borba između našega zemljaka Jacka Sherry-a (Ivana Šerića) i Afganistanca Gulana Hana u američkom stilu slobodnog hrvanja (Catch as Catch can). Za nastup našega zemljaka koji već dugo nosi naslov svjetskog šampiona i koji je u inostranstvu veoma poznat vlada naročiti interes. Oba hrvavača pripremaju se na veliko za ovu borbu da se zagrebačkoj publici predstavite u najboljoj formi. Sudi g. Jakaša. Prije glavne borbe nastupiće jedan par boksača.

«HAŠK» igra u Trstu

U nedjelju 4 rujna igra naš nogometni prvak u Trstu prijateljsku utakmicu protiv tamošnjeg poznatog kluba «Triestine» koja ga je nedavno pozvala. Akademikari će morati nastupiti bez svog odličnog desnog krila Medanića koji igra u Rumunjskoj u našoj «B» garnituri. Umjesto njega igra Bondora. Hašk će morati sve sile upregnuti da dostojno reprezentira naš nogomet u zemlji koja nosi naslov prvaka svijeta.

Sad se računa da u Evropi osim najistočnijih krajeva ima 1.260.000 pasa, dok ih je prije 10 godina bilo nešto manje od milijuna. Prema broju stanovništva ima relativno najviše pasa Belgija, gdje dolaze na 100 ljudi 34 psa, a onda po redu Čehoslovačka (27), Austrija (26), Švajcarska (21), Njemačka (16), Mađarska (15) i dr. Rusija, Poljska, Rumunjska i balkanske zemlje nisu u tome računom obuhvaćene, jer francuski izvor, odakle to prenosi Waidmannsheil (IV — 1937), nije iz tih zemalja mogao dobiti potrebnih podataka.

Savezni kapetan Popović predao ostavku

Na prošloj sjednici upravnog odbora JNS-a predao je savezni kapetan ostavku. Govori se da je to učinio zbog «neobjektivnosti štampe» koja je oštro kritizirala njegove neuspjehe. Posebni odbor sastavio je našu reprezentaciju protiv Rumunjske koja također nije bez mane. Isti odbor će i u buduće sastavljati našu nogometnu reprezentaciju.

Naši mušketiri na prvenstvu Amerike

Dva naša najbolja tenis igrača Punčec i Kukuljević sudjeluju već duže vremena na prvenstvu Amerike u New Yorku. U dublu su naši igrači izgubili već u prvoj borbi što je pretstavljalo veliko iznenađenje. Kukuljević je u mix-dublu u prvoj borbi pobjedio, dok je u drugoj izgubio. Partnerica mu je bila poznata francuska igračica Mathien. Poslije ovih natjecanja poći će naši igrači u Australiju, ali ta stvar još nije utanačena.

ZIMSKA OLIMPIJADA U FINSKOJ

Helzinki (Finska), 2. rujna. — Nakon duljeg savjetovanja odbor za organiziranje Olimpijskih igara donio je odluku, da predloži, da se Zimske Olimpijske igre 1940. održe u Finskoj. Konzul Kroghius saopćiti će na konferenciji Međunarodnog olimpijskog odbora, koja će se održati u nedjelju u Bruxellesu, da je Finska voljna prihvatiti izvođenje zimskih igara, ali s ograničenim programom. Saznaje se, da bi i utakmice imale se održati na tri razna mjesta u Finskoj. Smučarske u Lantiu, skijaške i hockey na ledu u Helzinkiu, a trke na bobu u Kugpiku.

NOGOMETNE UTAKMICE

NA OLIMPIJADI U FINSKOJ

Helzinki, 2. rujna. — Na jučerašnjoj sjednici finskog Olimpijskog odbora donesena je odluka, da se za vrijeme olimpijskih igara 1940. u Helzinkiu održe pored uobičajenih sportskih priredaba također i utakmice nogometa i waterpola.

Kazalište

KAZALIŠTE NA TRGU KRALJA ALEXANDRA. U subotu ponavlja se uz cijene od Din. 9.50 do 33.— Strozijeva dramatisacija Šenoinovog »Prosijaka Luka«. — U nedjelju poslije podne uz cijene od Din. 7.50 do 23.— Baranovićevo balet »Imbrek z nosom« i »Licitarsko srce«. — Na večer uz cijene od Din. 9.50 do 33.— Odakova opera »Dorica pleše«.

KAZALIŠTE U FRANKOPANSKOJ ULICI. U subotu nema pretstave. — Prekosutra u nedjelju na večer uz cijene od Din. 6.50 do 23.— Nušićeva komedija »Pokojnik«.

LJETNA POZORNICA NA TRGU STJEPANA RADICA. U subotu simfonijski koncert Zarebačke filharmonije. Preprodaja ulaznica za sve priredbe na ljetnoj pozornici na Radićevom trgu vrši se na kazališnoj dnevnoj blagajni i u prodavaonici u Oktogonu (Ilica 5, tel. 30-64). Blagajne ispod tribina otvaraju se na dan priredbe u 7 i pol sati na večer. Sve priredbe započinju točno u 8 i pol sati naveče.

Programi zagrebačkih kinematografa

Astoria: Rosalie. — Balkan: Ljubimac Oxforda. — Capitol: Sanjarske usne. — Central: Konac djelo kralja. — Croatia: Herojske bakanalije. — Luxor: Plodovi zemlje. — Urania: Tko je sretniji od mene (Tito Schipa). — Union: Pod zaštitom tmine. — Olimp: Fine laži Nine Petrovne. — Dom: Dvorac u Flandriji. — Jadran: U vrtlogu petrogradskih noći. — Gradanski: Otok strave i bijesa.